Grigore Constantinescu

Comuna

POIENARII DE MUSCEL

PITEŞTI MMXV

POIENARII DE MUSCEL

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Poienari**; Groşani; Jugur; Şerbăneşti; Valea Îndărăt.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 38,6 km^2.
POPULAŢIE: 3.299 locuitori [1.635 M + 1.664 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localităţile: Livberze [Letonia] şi San Martino [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Jugourul (Jugur) – 1452 [6960] august 5 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 108)• **Poinari** – 1573 [7081] mai 29 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 140).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Jugur.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 5 august 1452, prin care se confirmă boierilor Badea, Vlaicu și Radu proprietatea a mai multor sate, printre care „jumătate din Jugurul, partea lui Boc".

TOPONIMIE:

- **Groşani** – toponim format pe baza eponimului *Grosu* (atestat în tradiţia orală locală); la origine, poreclă + sufixul *–ani*, relevând apartenenţa familială şi, implicit, a proprietăţii.
- **Jugur** – toponim topografic format pe baza apelativului *jugor* – variantă lexicală zonală a cuvântului *jugorit* ≈ „loc la ieşirea din pădure unde se plătea taxa pentru un car cu lemne scoase din codru". De menţionat că toponimul este atestat sub forma *Jugour*, într-un document din anul 1452.
- **Poienari** – toponim topografic evocând originea locală a membrilor comunităţii, format pe baza apelativului *poiană*, deşi tradiţia orală consemnează ca „întemeietori" pe „poienarii" sosiţi din zona Sibiului.
- **Şerbăneşti** – toponim format din eponimul *Şerban* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Valea Îndărăt** – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea, toponim format pe baza apelativului *vale* ≈ „pârâu; teren în pantă coborâtoare" + determinativul *„îndărăt"*, relevând o sinuozitate a traseului pârâului care curge, în aria localităţii, de la sud la nord.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Vechile case cu două niveluri au, la parter, beciuri construite prin înălţarea soclului de piatră sau de piatră şi cărămidă în tehnica „lăcriţelor" ≈ fiecare piatră este „îmbrăcată" cu cărămizi. Beciul se dezvoltă sub întreaga suprafaţă locuibilă a etajului, iar legătura este asigurată, prin interior, direct din „odaia bună", pe o scară de lemn, deschiderea fiind mascată printr-un „oblon", sau, din exterior, printr-o uşă prevăzută cu gratii, dublată de altă uşă din scânduri alăturate dispuse vertical pentru a se menţine o temperatură relativ constantă, propice conservării fructelor păstrate pe paturi de lemn, în timpul iernii.

Una dintre construcţiile monumentale de acest tip din satul Jugur a fost transferată în sectorul în aer liber al Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România, în curs de organizare la Goleşti.

Casa din Jugur –[▲]– este o construcţie cu două niveluri, pivniţa din lespezi de piatră fiind dezvoltată sub spaţiul de locuit al etajului edificat din bârne de lemn încheiate

„stâneşte"; faţada principală prezintă o sală în console, cu stâlpi de lemn şi pălimar, scara de lemn prin care se asigură accesul la etaj fiind amplasată pe latura vestică.

Exceptând tipul de case menţionat, se atestă existenţa unor construcţii de locuit vechi, care au un singur nivel, supraînălţate pe un soclu de piatră, cu sală dispusă pe întreaga faţadă principală şi prezentând un plan bicameral cu o singură intrare din exterior sau cu intrări separate. Unele case vechi au prispe închise cu pălimar de lemn pe faţada principală şi pe faţada dinspre şosea, prispa fiind susţinută de stâlpi din stejar cu capiteluri decorate, fixaţi în fruntariile decupate în partea inferioară, în motive florale stilizate.

Casele –[▲]– aparţinând locuitorilor: Iepure [1890] şi Chiţu N. Ion [1925] constituie modele reprezentative de arhitectură populară locală tradiţională din perioada istorică menţionată.

Portul popular tradiţional se integrează ariei portului popular muscelean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006: creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare: Aurelia Anghel, Elisabeta Cojocaru, Elisabeta Cristudor; confecţionarea ţesăturilor de interior: Elena Arsene (desagi); crestături în lemn: Ion Scarlat; confecţionarea instrumentelor muzicale: Ion Arsene din Jugur.

Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată de creatoare de prestigiu din localitate: Marcela Boartă, Elena Manole, Filofteia Motrun, Maria Sirneanu. În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Victor Păceşică. Lucrătura în piele constituie o îndeletnicire artistică pentru meşterii: Dumitru Anghel, Gheorghe Anghel şi Petre Anghel. Confecţionarea instrumentelor muzicale reprezintă un domeniu în care excelează Ion Arsene, vestit creator de fluiere şi rapsod popular, împreună cu membrii familiei: soţia sa, Evdochia, moştenitorii direcţi: Domnica şi Ileana, fiice, ginerele său, Constantin Mihaiu, din Câmpulung-Muscel.

Meşteră renumită în arta cusăturii cu mărgele, Maria Leca (n. 1923) confecţiona: veste, cordoane şi legători de cap foarte căutate în zona Muscelului, pe care le vindea în târgurile din Câmpulung şi Târgovişte.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu doinele: Cucule, puiule; Dă-mă, maică, cui i-s drag; Foaie verde salbă moale; Mă uitai spre răsărit; Şi-a naibilor mândra mea; Verde, verde, trei urzici.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Chindia cu blestem de la Jugur – un joc mixt bătrânesc; Hora cu blestem de la Jugur, Mânioasa ca la Muscel – horă cu strigături –, Ungurica.

Târguri tradiţionale organizate vinerea şi cu ocazia unei sărbători religioase: Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie) – în satul Groşani.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Groşani** [1857-1860]~ctitorită de preot Niţă Groşanu, arhimandrit Ioanichie Evantios, egumenul Mănăstirii „Negru Vodă" din Câmpulung-Muscel, Duţă Groşanu şi Stanciu Ghiţă •intervenţii: închiderea amvonului [1931]; consolidări: 1934, 1968 •pictură murală: Alexandru Băbuş din Chilii [1925]; restaurată de Aurelian Morărescu din Bucureşti [1969].

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Sf. Ioan»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Jugur** –[▲]– ctitorită, în 1854, de Ion şi Nicolae Ştefănoiu, pe terenul donat de Nicolae Ștefan Isbăşoiu.

O biserică anterioară fusese construită, în 1774, de logofătul Apostol din Câmpulung, care „văzând într-acest loc sfinţitor, biserică prea veche şi stricată, o au făcut din temelie de piatră", bisericuţa de lemn „ruinată" datând din secolul al XVI-lea.

Biserica este de plan dreptunghiular, cu absida altarului semicirculară şi pridvor adăugat, retras din plan; naosul este separat de altar prin tâmplă de zid, iar de pronaos, prin zid prevăzut cu o deschidere de acces. Turlă octogonală pe bază pătrată deasupra pronaosului. Afectată de cutremurul din 1977, a fost reparată în 1980-1982.

Pictura murală originară, în frescă, a fost acoperită de o pictură în stil bizantin realizată de pictorul câmpulungean Petre Cazan [1898]; restaurată de Ilie Arjoca în 1966.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1811], Triod [1891], Mineie [1892-1894], Apostol [1894], Penticostar [1895] şi icoane pictate pe lemn de Petre Cazan, în sec. XIX.

✚Biserica «Sf. Treime»+«Buna Vestire»+«Cuvioasa Paraschiva» Poienari [1885-1890]~ctitoriță de preotul Bucur, preotul Gheorghe, Gheorghe Mărgescu ş. a. •intervenţii: refacerea turlelor din lemn [1908]; închiderea pridvorului [1938]; consolidare [1945, 1955, 1961, 1975-1976] •pictură murală: executată iniţial de Petre Cazan, restaurată de: Alexandru Băbuş [1955]; Oscar Ionescu şi Pantelimon Fleşaru [1976].

✝Cruci de piatră: **Jugur**: 1724-1725 [7233] –[▲]– pe Dealul Staicului; ¼ XIX –[▲]– la ramificaţia drumului spre Măţău ■~**Poienari**: 1818 –[▲]–, ¼ XIX –[▲]–, ¼ XIX –[▲]–, ¼ XIX –[▲]– în centrul satului, lângă şcoala generală.

✝Monumente eroi: **Groşani** [1916-1918]; (1928) – lângă Şcoala generală Groşani ■~ **Jugur** – consacrat eroilor din Primul Război Mondial a fost realizat, în 1923, de marele sculptor român **Ion Jalea** [1887-1983], membru al Academiei Române; monumentul este remarcabil prin echilibrul de esenţă clasică al compoziţiei, prin expresivitatea şi plasticitatea formelor. Impunătoarea statuie, sculptată în calcar, a unui ostaş în echipament specific de campanie, cu arma „la picior" susţinută cu mâna stângă, este fixată pe un piedestal prismatic construit din piatră de Albeşti. Pe monument, au fost inscripţionate, ulterior, numele eroilor din Jugur căzuţi în Al Doilea Război Mondial [1941-1945]. ■~ **Poienari** [1916-1918] – lângă Căminul cultural Poienari ■~ **Poienari** [1941-1945] – lângă Căminul cultural Poienari.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 172 locuitori ai comunei Poienarii de Muscel, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [111], Al doilea război mondial [60].

IN MEMORIAM

✪ **NICOLAESCU ION** [1867-1958] – profesor de geografie şi istorie la Tulcea şi Câmpulung-Muscel; publicist. Colaborator, sub semnătura Ion Nicolaescu-Bugheanu, la revistele: „Liberalul", „Muscelul nostru", „Prietenul nostru"; studii de specialitate în „Buletinul societăţii regale române de geografie", Bucureşti [1910].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 391-392; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

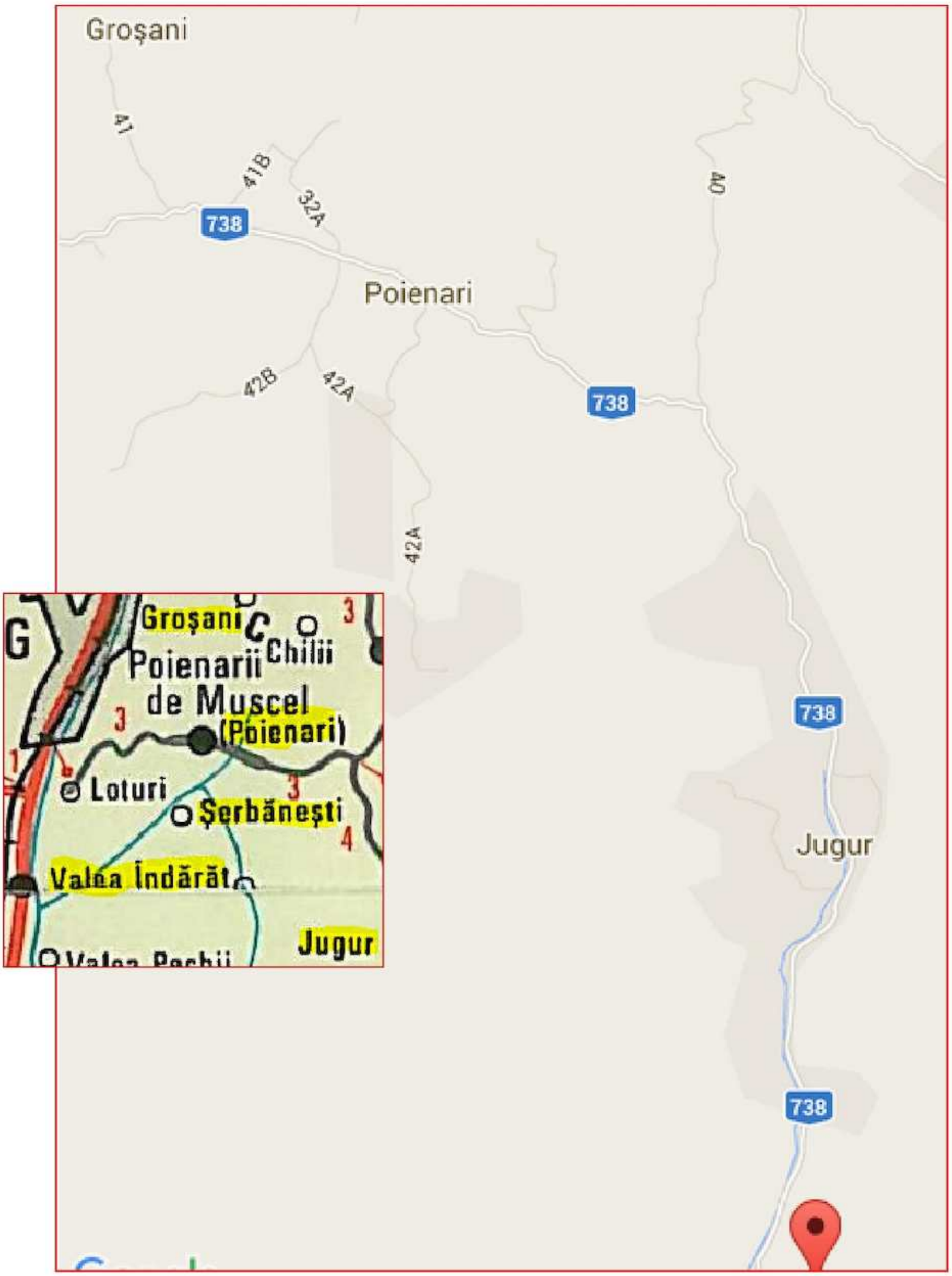
Groșani
41
418
425
738
Poienari
40
428
42A
738
42A
Jugur
738
Groșani
3
G
Chilii
Poienarii
de Muscel
(Poienari)
3
1
Loturi
3
Șerbănești
4
Valea Îndărăt
Jugur

PRIMĂRIA COMUNEI POIENARII DE MUSCEL.

POIENARII DE MUSCEL.

ŞCOALA POIENARII DE MUSCEL.

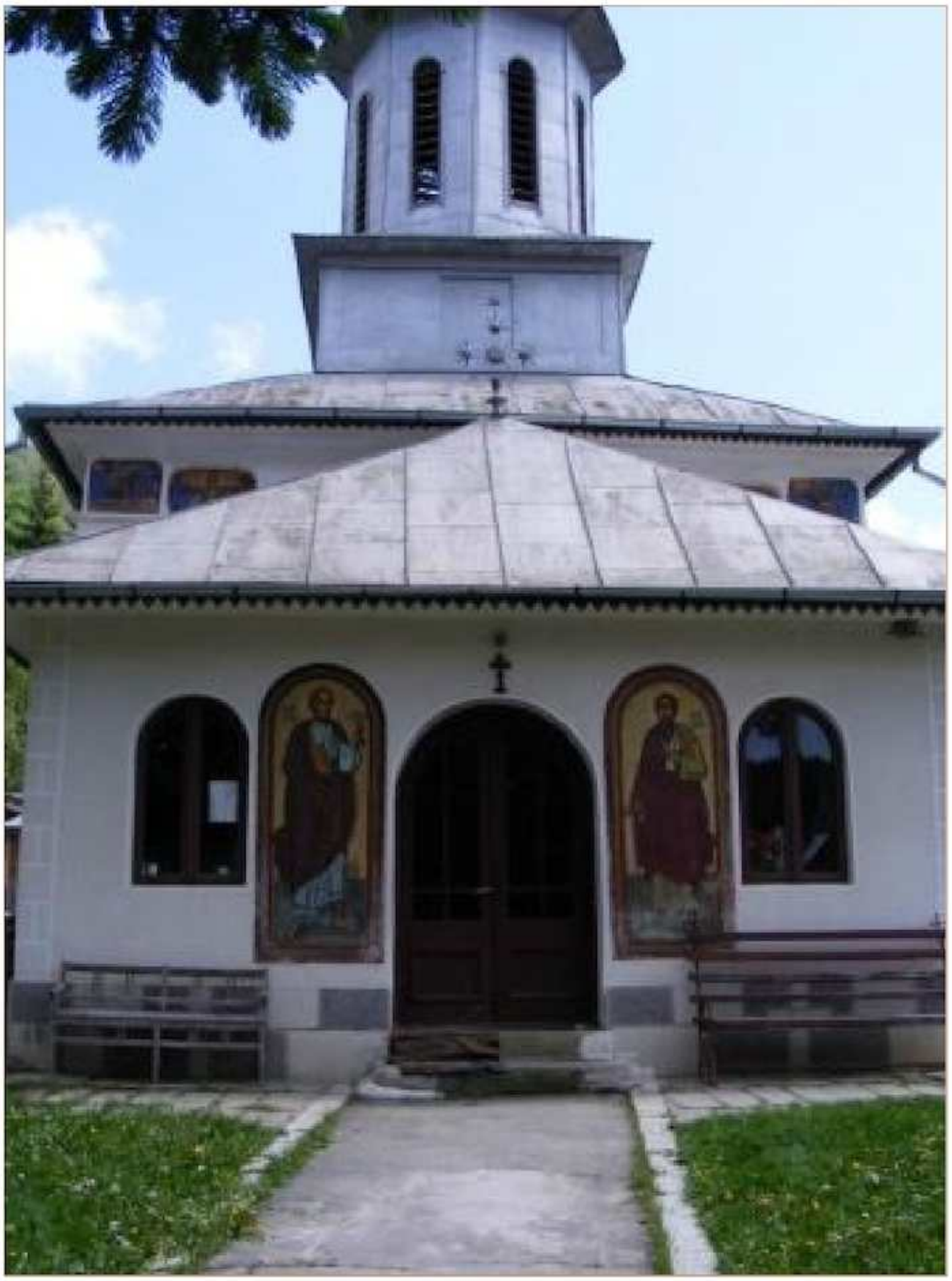

BISERICA GROŞANI.

MONUMENTUL EROILOR.

CASA DIN JUGUR
AMPLASATĂ PE TERENUL
MUZEUL POMICULTURII ŞI VITICULTURII DIN ROMÂNIA.

NUNTĂ LA JUGUR [1900].

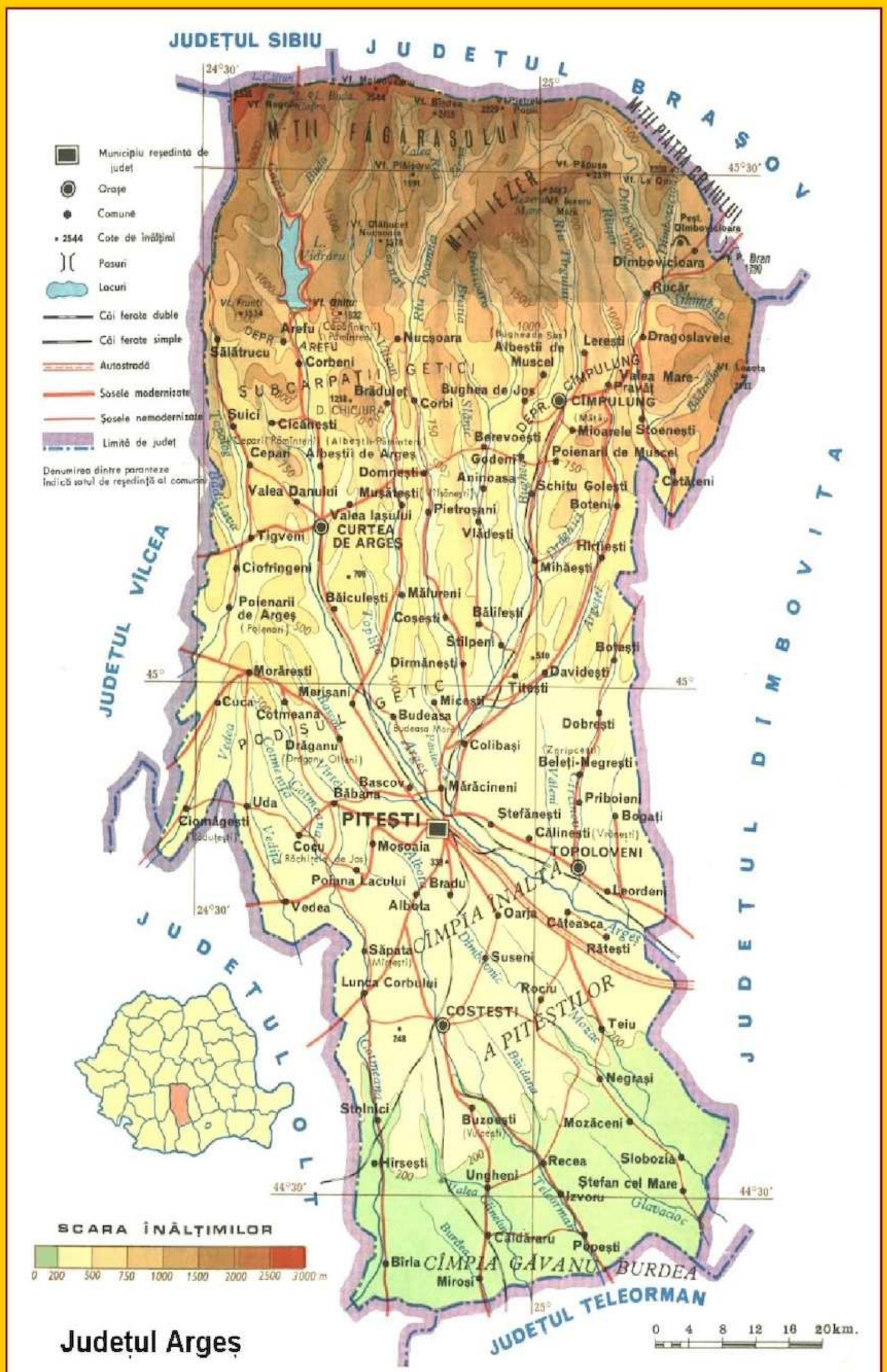

Județul Argeș